

Political sciences

UDK 342.724

THE SIGNIFICANCE OF THE "MINSK AGREEMENTS" FOR UKRAINE

Andrii Kobetiak

doctor of political sciences,

Associate Professor of the Department of Philosophy and Political Science

Evgenia Zinchenko

3rd year student of Political Science,

Zhytomyr Ivan Franko State University

Zhytomyr, Ukraine

ЗНАЧЕННЯ «МІНСЬКИХ УГОД» ДЛЯ УКРАЇНИ

Кобетяк Андрій,

доктор політичних наук,

доцент кафедри філософії та політології

Зінченко Євгенія,

Студентка 3 курсу спеціальності Політологія,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Abstract

Russia's open aggression has changed the history of Ukraine forever. The war was triggered by the events in eastern Ukraine, including the annexation of Crimea and the creation of the DPR and LPR. An important historical role in the course of the military conflict was played by the Minsk Agreements, which for many people were a betrayal of state interests. The article offers the author's own point of view on the necessity of this document and its place in the modern history of our country.

Анотація

Відкрита агресія Росії назавжди змінила історію України. Передумовою війни стали події на Сході України, пов'язані із анексією Криму та утворенням ДНР і ЛНР. Важливу історичну роль у перебігу військового конфлікту відіграли Мінські угоди, які для багатьох були зрадою державних інтересів. У статті запропоновано власну точку зору стосовно необхідності цього документу та його місця у новітній історії нашої країни.

Keywords: War, confrontation, aggressor, international law, agreement, truce.

Ключові слова: Війна, протистояння, агресор, міжнародне право, угода, перемир'я.

Вступ. Події 2014 р. назавжди змінили історію України. Після Революції Гідності на Майдані Росія одноосібно анексувала Автономну Республіку Крим. Незабаром були проголошені так звані Донецька і Луганська народні республіки, що грубо порушило територіальну цілісність України. Разом ці «республіки» утворили невизнану на міжнародному рівні «новоросію». Агресія Російської Федерації і формування на окупованих територіях незаконних збройних формувань, призвели до того, що Україна втратила приблизно 14,6 км² території, або 27,4% загальної площі двох областей. За підрахунками експертів, на 2013 рік у Донецькій області проживало близько 4 мільйонів 356 тисяч мешканців, у Луганській – 2 мільйони 239 тисяч, а, в Криму проживало майже 2 мільйони осіб. У 2014 р. ці цифри змінились: в Донецькій на: 1 мільйон 981 тисячу; Луганській на: 1 мільйон 127 тисяч осіб. Дані, щодо втрат населення через окупацію, показали, що загалом мігрувало близько 1 млн осіб. Ця цифра сформувалась в наслідок декількох хвиль міграції з окупованих територій. На підконтрольних українською армією територіях Донецької та Луганської

області проживало близько 350 тисяч осіб, а, інші виїхали за межі цих областей. Це, а також, падіння українського літака АН-30 біля Слов'янська внаслідок ворожої атаки (24 травня), обстріли військового літака Іл-76, внаслідок чого загинуло 49 осіб (14 червня), Іловайська трагедія (28 серпня), стали передумовами до підписання домовленостей, які отримали історичну назву «Мінські угоди».

Основний матеріал. Після Іловайської трагедії, можливість перегрупуватися та перепочити від обстрілів були життєво необхідними для України. Тому, 23 червня 2014 р. у Мінську (Білорусь) відбулись перші переговори української сторони із очільниками самопроголошених республік. Вже 5 вересня 2014 р. Леонід Кучма, посол Росії і України, представниця ОБСЄ Хайді Тальявіні і глави самопроголошених республік, як приватні особи, підписали Мінський протокол, який передбачав: Припинення вогню, а також прийняття закону «Про тимчасовий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької і Луганської областей і відбудову економіки Донбасу»

Важливо зазначити, що документ ОРДЛО так і не набув чинності, адже ще на стадії першого читання зупинились зміни до Конституції, які передбачали розширення прав Донецької і Луганської областей. Загалом Мінськ-1 передбачав двостороннє припинення застосування зброї, забезпечення моніторингу перемир'я за домовленостями ОБСЄ, та обміну полоненими. Як вже було зазначено, Мінські угоди були підписані під тиском і вимушено, щоб зупинити вторгнення і стримати агресора на певний час. Сьогодні констатуємо що це не спрацювало. Наша територія і надалі залишалась відкрита для подальшого наступу російських військ. На нашу думку, мінські угоди врятували тогочасну Україну від повної капітуляції Східних земель перед Росією. Важливо, що Мінські угоди не були міжнародною угодою, ні за змістом ні за формою. Якщо розглядати їх як міжнародну угоду, застосовуючи юридичну термінологію, вони виявляються неспроможними і не дійсними з моменту їх підписання. Відповідно до статті 52 Віденської Конвенції 1969 р. про правила укладення міжнародних договорів і угод, договір, який був підписаний внаслідок застосування зброї або під загрозою застосування сили, є не дійсними з моменту їх укладення і підписання відповідно. Якщо ж розглядати Мінські домовленості, як політичні домовленості, якими вони теоретично були, то вони виступали основою для повернення міжнародного правопорядку, але це мало відбуватись за двосторонньої доброї волі країн. Однак на зустріч пішла лише одна країна.

В той час Росія здобувала незначні перемоги на фронті, тому вона відповідно і диктувала правила домовленостей. Щоб краще зрозуміти повну картину, необхідно звернути увагу на фронт і те, що там відбувалось. З 20 по 27 серпня, з приходом до влади президента Порошенка, було оголошено про одностороннє припинення вогню. Це було зроблено, для того, щоб продемонструвати світу, Україні і окупованим територіям, що Українська влада налаштована вирішувати конфлікт мирним шляхом. В той же час, російські військові продовжували обстрілювати наші міста і позиції ЗСУ. Але, не дивлячись на це, після того, як спливав час припинення вогню з нашої сторони, цю домовленість було продовжено ще на 3 доби. На мапах, які демонстрували ситуацію на окупованих територіях, в період з 20 червня по 31 липня чітко видно, що ось ось і могла бути повна перемога України, адже 1 серпня Слов'янськ і Краматорськ були визволені, Луганськ був майже оточений Донецько-Горлівська агломерація була відрізана від основної частини лінії фронту, а потім, навіть з'явилась інформація, про визволення нашими військовими Ясинуватої та входу ЗСУ в Донецьк. Ширилась інформація про те, що там ведуться вуличні бої. Але була одна проблема: головною метою української армії відрізати бойовиків від кордону з Росією. Наші підрозділи просувались вздовж кордону, фактично між двох вогнів, бо з російської сторони постійно здійснювались регулярні обстріли з градів та артилерії. Це значно ускладнювало ситуацію і вже на початку серпня ці обстріли стали просто регулярними, також росіяни весь цей час стягували війська на кордон. На 5 серпня загальна кількість накопичених Росією підрозділів зосереджених вздовж державного кордону України. Задіяно близько 45000 тисяч осіб, 160 танків та 1360 одиниць броньованих машин [1]. Українські військові були набагато менше укомплектовані технікою, а по кількості взагалі не відповідали реальній загрозі зі сторони РФ.

Основною задачею РФ було повернути контроль на кордоні, а саме, від Савурмогили до Довжанського, припинити обстріли в Луганську та зупинити операцію по взяттю Іловайська та оточенню Донецька. Саме на цих трьох напрямках росіяни зосередили свої сили і виконали поставлені задачі зайшовши фактично в тил наших військових. У підсумку наша армія втратила всі сили для наступу. Також потрібно зазначити, що Росія також несла втрати, не настільки великі, щоб легко сісти за стіл переговорів, але настільки значні, що президент Російської Федерації запропонував своє бачення мирного врегулювання конфлікту на Сході. В тексті Мінських угод фактично було зазначено, що Росія буде без вогню займати українські землі, а також впливати на політику Криму. Тим не менш, перепоchinoк, який нам дали Мінські переговори, був використаний ефективно, наскільки це було можливо. 18 січня 2018 року, Верховна Рада України прийняла Закон «Про особливості державної політики щодо забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях Донецької і Луганської областей». Цим документом Росія нарешті була визнана агресором і на неї, як на окупанта покладена вся відповідальність за те, що відбувалось на окупованих територіях.

Передумовами для 2 раунду переговорів, стали події на фронті, а саме після боїв у Дебальцево, коли доля наших військових була не вирішена. На цей раз Путін і Порошенко зустрілись особисто, до них доєднався президент Франції Франсуа Оланд, представники від ЄС та канцлер Німеччини Ангела Меркель [2, с. 42]. Переговори завершилися підписанням нового документу «Комплекс заходів по виконанню Мінських домовленостей». Проте підписання цього документу ніяк не допомогли вирішити конфлікт. Україну обмежили у дипломатичних маневрах, наголошуючи на тому, що спочатку вибори на окупованих територіях, а потім кордон». Українська сторона справедливо наголошувала на тому, що спочатку потрібно припинити вогонь, оголосити повний режим тиші, відвести військову техніку та звільнити територію Донбасу від російських військових. Росія ж в свою чергу наголошувала на тому, що російських військових на окупованих територіях немає, а ті що є – добровольці і вони перебувають у складі міліції, яку передбачено угодами. Щодо режиму тиші, то ОБСЄ повідомляє про порушення з обох сторін, а сторони звинувачують одна одну фразами «він перший почав». Таким чином конфлікт продовжувався дуже довго, а конструктивного і негайного вирішення цього питання так і не було. Невдовзі після завершення активних бойових дій біля Дебальцево, розгорнулися позиційні бої на новому фронті, в селі Шикомине, що біля Маріуполя, а також інших напрямках. Як ми бачимо, підписання Мінських домовленостей не давало платформи і ресурсів для вирішення конфлікту на сході.

По перше ці угоди юридично були мертвими, адже офіційно не мали ніякої сили. По друге формулювання і зміст угод були дивними, оскільки не мали чіткої послідовності виконання завдань. Це можна прослідкувати на наведеному вище прикладі про вибори на окупованих територіях і повернення до кордонів України 1991 р.

Висновки. Підсумовуючи відзначимо, що Мінські угоди були просто інструментом впливу, який ми мали прийняти і виконувати в обмін на найбільшу цінність – життя. Підписання цих угод дало нам змогу мінімізувати втрати цивільного населення, повернути з полону наших військових і заручників. Також важливо те, що саме ці угоди дали нам змогу вистояти у цьому конфлікті, не зазнавши повної поразки, адже такий варіант подій був можливий, за рахунок відсутності техніки, низького фінансування армії і умов на полі бою.

На нашу думку, Мінські угоди це і не перемога і не зрада. Це просто крок, який відкрив нам очі на те, з ким ми боремось, сформувавши національну свідомість і ідентичність, і найголовніше мінімізувати людські жертви. Статистика свідчить, що з початку 2014 по 2019 рік втрати цивільного населення в двох окупованих територіях, зменшились в 2 рази, майже як і втрати військового особистого складу. Людське життя – основна цінність, яку вдалося зберегти в результаті Мінських угод, хоча в цілому в стратегічному відношенні вони вважаються провальними.

References

1. Ekzystentsialnyy vymir rosiysko-ukrayinskoyi viiny (2021). [The existential dimension of the Russian-Ukrainian war]. URL: <https://ivinas.gov.ua/viina-rf-proty-ukrainy/ekzystentsialnyi-vymir-rosiiskoukrainskoi-viiny.html>.

2. Kobetiak A. (2021). Kohnityvna ekspansiya kriz pryzmu relihiynoho protystoyannya v Ukrayini. [Cognitive expansion through the prism of religious confrontation in Ukraine]. Aktualni problemy suchasnoyi filosofiyi ta nauky: vyklyky sohodennya: zb. nauk. prats. redkol. M. Kozlovets, L. Horokhova, V. Slyusar, O. Chaplinska [ta in.]. Zhytomyr: Vyd. O. O. Yevenok, 2021. P. 41–44.